

ГОНГАЛО РЕГІНА ФРАНЦІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного процесу, кандидат юридичних наук, доцент

ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ ВІДПОВІДАЧА ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Враховуючи той факт, що Україна уклала Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [1] і активно намагається інтегруватися до правової системи Європейського співтовариства, на нашу думку, заслуговує на увагу дослідженні іноземного досвіду застосування процесуальних засобів захисту відповідача та можливостей його використання в цивільному процесі України.

Досить цікавим в цивільному процесуальному праві Великобританії є інститут анулювання у справі. Анулювання відповідно до роз'яснення, даним в Правилах, є позбавлення юридичної сили документа. Це може бути будь-яка заява, зроблена в рамках справи, – позовна заява, заперечення проти позову, відгук на заперечення, зустрічний позов, заперечення проти зустрічного позову. Анульованим може бути і все провадження. Однак Правила не містять єдиної норми, в якій би приводився перелік конкретних обставин, що ваблять настання такого наслідку. Вони містяться в різних частинах Правил і навіть в різних нормативних правових актах.

Досвід захисту прав та інтересів відповідача в Польщі доцільно розглядати крізь призму електронного судочинства [2].

Цивільні грошові спори і вимоги, включаючи комерційні і трудові суперечки, незалежно від суми позову там розглядають он-лайн у 6-у цивільному відділі Люблінського західного регіонального суду. Таке стало можливим, завдяки внесенню у січні 2009 року до польського Цивільно-процесуального кодексу певних змін. Тож, якщо потрібно стягнути заборгованість за кредитом, орендою або оскаржити невиконання грошових вимог за договором купівлі-продажу чи надання послуг, поляки звертаються до вказаного суду.

Для того, аби подати позов, позивач має сформулювати вимогу і додати перелік доказів. Щоправда, непотрібно прикріплювати конкретні документи. Зазвичай надсилається посилання на існуючий рахунок-фактуру, чек тощо. Також у разі бажання позивача стягнути відсотки з суми заборгованих відповідачем коштів, вказується, відповідно до умов угоди або ж з моменту подання позову до суду, початковий термін їх нарахування та розмір, який, за польським законодавством, не має перевищувати 20%.

Після цього референт суду, отримавши позов, перевіряє обґрунтованість сформульованої в ньому вимоги. Коли ж дійде висновку, що

вона обґрунтована, то електронна система готує проект платіжного наказу, на якому ставить електронний цифровий підпис референта. Копія цього документу через електронну систему надсилається позивачу, а відповідачу копія проекту наказу і копія позову відправляється традиційним способом – поштою. Якщо ж вимога буде визнана необґрунтованою, наказ не видається і справа переправляється для детального розгляду у звичайний суд.

Відповідач має право подати заяву-заперечення письмово протягом 2 тижнів від моменту отримання документів. Вимоги щодо форми і змісту такого заперечення відсутні. Відповідач також може обрати спосіб спілкування із судом – електронний чи традиційний (поштою). Якщо відповідач обере електронну форму, то в майбутньому унеможливується зміна способу спілкування, тому «спілкування» із судом та розгляд справи відбуватиметься в електронній формі.

Подання відповідачем в належний спосіб заяви-заперечення анулює проект платіжного наказу і тягне за собою передачу справи на розгляд до звичайного суду. Якщо відповідач утримається від подання заперечення, копія платіжного наказу набирає остаточної сили і в електронну систему заноситься пункт про звернення його до виконання. За клопотанням позивача видається виконавчий лист, на підставі якого судовий виконавець може розпочати виконавче провадження.

Ще одним цікавим інститутом є розкриття доказів. Даний інститут давно відомий процесуальному законодавству ряду зарубіжних країн, зокрема Англії та США.

Можна стверджувати, що на етапі розкриття доказів сторонами відбувається їх попередня оцінка, як судом, так і учасниками процесу з точки зору їх належності, допустимості, достовірності, повноти і достатності, взаємозв'язку у всієї їх сукупності. Можна припустити, що, запропонувавши розкрити докази, суддя, ймовірно, надасть для цього учасникам справи певний термін або більш тривалий час, аж до дати попереднього судового засідання. Широке використання цієї процедури дозволяє сторонам оцінити свої шанси в майбутньому процесі, в тому числі і з урахуванням обраних ними процесуальних засобів захисту своїх інтересів, зокрема, наприклад, при заяві відповідачем зустрічного позову на цій стадії. Як вірно зауважив П. Арчер, «значний відсоток справ виграється або програється ще до того, як сторони приходять до суду, в залежності від ступеня підготовленості доказів на досудовому етапі» [3, с. 342].

Список використаної літератури:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011
2. Електронне судочинство у Польщі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.org.ua/ua/news/5731>

3. Арчер П. Английская судебная система / П. Арчер. – М.: Высшая школа, 1959. – 342 с.

Ключові слова: Україна, Європейський Союз, інтегрування, процесуальне право Великобританії, інститут анулювання, відповідач, електронне судочинство.

Ключевые слова: Украина, Европейский союз, интегрирование, процессуальное право Великобритании, институт аннулирования, ответчик, электронное судопроизводство.

Key words: Ukraine, European Union, integration, procedural law of Great Britain, institution of cancellation, defendant, electronic justice.

СТОЯНОВА ТЕТЯНА АНАТОЛІЙНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного процесу, кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ У НЕМАЙНОВИХ СПОРАХ

Виконання судового рішення є завершальною стадією судового провадження та, як визначила практика Європейського суду з прав людини (справа «Юрій Іванов проти України» [1] є невід'ємним елементом права на судовий захист, передбаченого статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Оскільки виконання рішень у немайнових спорах є одним із видів рішень суду, що підлягають виконанню, то слід зазначити, що на виконання рішень у немайнових спорах розповсюджуються й усі тлумачення Європейського суду з прав людини, що втілюються в відповідну судову практику.

Виконання рішень про обов'язок вчинити певну дію чи утриматися від її вчинення регламентуються Розділом VIII «Виконання рішень немайнового характеру» Закону України «Про виконавче провадження» [2, с. 263] (далі – Закон). Положення Закону деталізує Інструкція з організації примусового виконання рішень затверджена Наказом Міністерства Юстиції № 512/5 від 2 квітня 2012 року № 512 [3], стосовно виконання рішень немайнового характеру, зокрема Розділ IX. Виконання рішень немайнового характеру.

Слід зазначити, що законодавство розрізняє виконання рішень майнового, і немайнового характеру. Виконання рішень, за якими боржник зобов'язаний особисто вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення є рішенням немайнового характеру. Рішення, за якими боржник зобов'язаний особисто вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення, за класифікацією запропонованою І.В. Андроновим, належать до рішень про присудження – якими підтверджуються права, обов'язки та законні інтереси сторін, і одна сторона присуджується виконати на користь другої сторони певні дії або утриматися від їх виконання [4, с. 205]. Предмет рішень про присудження, як зазначає І.В. Андронов, складає право вимоги з відповідним йому обов'язком, коли можливість